

PROFESYONEL FUTBOL KULÜPLERİNİN FUTBOLCULARA VERDİKLERİ PARA CEZASININ HUKUKİ BOYUTU

D.Ali GENÇ

M.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Y.Ok. Araştırma Görevlisi

ABSTRACT : *Following professional becoming of the football, it has been a fore coming element of the sports which is are means of communication in spreading international friendship and brothership.*

As the football is an organization managed in a system, the club managers are applying penalties against disciplin disturbing attitudes of the players for the purpose of to produce a more positive result.

The penalty decisions of the club administration boards have been taken under consideration together with the punishment necessity, to the public and civil laws. And the disagreements between the clubs are also considered from the point of the point of the legal rules to be applied.

I-GİRİŞ

Futbol Profesyonel olması ile birlikte, uluslararası dostluk ve kardeşliği yaygınlaştıran iletişim olan sporun en öne çıkan unsuru olmuştur.

Futbol bir sistem içerisinde yürütülen bir organizasyon olunca, daha verimli şekilde ürün almak isteyen kulüp yöneticileri; futbolcuların disiplinsiz davranışlarına karşılık para cezası yolunu takip etmektedir.

Kulüp yönetim kurulunun para cezası kararının hukuka uygun olup olmadığı, müeyyide zorunluluğu ile birlikte para cezalarının kamu-özel hukuk açısından durumu ele alınmış, futbolcular ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarda uygulanacak hukuk kuralları neler olacağı üzerinde durulmuştur.

Genel Olarak Para Cezası

II-MÜEYYİDE ZORUNLULUĞU

İnsanların toplu yaşamaları aralarında belirli bir disiplinin varlığı ile mümkün olabilir. En küçük birim olan aileden en kompleks birimlere kadar bütün topluluklar bir disiplinle büyür ve gelişir.

Örgütler, kendilerine hayat veren bir çevre içinde yaşarlar. Bu çevre, son yıllarda giderek artan şekilde değişmeye ve belirsizleşmeye başlamıştır. Örgütte çevre arasındaki karşılıklı etkileşim ve bağımlılık sebebiyle, dışarıda gelen değişiklikler, örgütleri de değişmeye zorlamaktadır[1]

Çevre, insanlar ve toplumun sürekli değişim özelliği, toplumsal dengenin bozulmaması için devleti çeşitli müeyyide koyma zorunluluğuna itmiştir. Müeyyide geniş anlamda şöyle tanımlanmıştır. "Toplum hayatının bozulmuş düzeninin eski haline getirilmesi veya tamir edilmesi için başvurulma zorunluğu olan sosyal bir tepkiyi teşkil eder; başka bir deyişle tasdik edilsin veya edilmesin bu davranışa karşı yapılan toplumsal tepki olup, bir normun ihlalinden doğan sonuçtur" denilmiştir[2].

Müeyyideler, hukuki olanlar ve olmayanlar diye ikiye ayrılır. Günümüzde devlet tarafından tespit olunan ve onun güvence altına aldığı ve uyguladığı yazılı hukuk yaptırımları ile toplum hayatı için de bir vesile yaşama şansı bulmuş olan ancak devlet düzeni tarafından ne benimsenen ne de yasaklanan hukuki olmayan müeyyidelerin varlığına şahit oluyoruz. Bu genellikle ahlak kuralları olarak kendini gösterir.

III.HUKUKİ MÜEYYİDELER

Genel olarak hukuk düzeni tarafından belirlenmiş ve devlet güvencesi altında bulunan somut hukuk kuralları olarak ifade edilebilir. hukuk normuna aykırı davranışlara gösterilen tepki olarak da isimlendirilen hukuki müeyyidenin amacı, toplum hayatında hukuk kuralları ile sağlanan düzene saygılı davranılmasını sağlamaktır. Bunu ise, hukuk düzeninin ihlalini engellemek, tecavüz vaki ise kısa zamanda tecavüzü ortadan kaldırma ve eski hale iade, bunlarda mümkün olmuyorsa verilen zamanın tazminine yönelik çalışmalar olacaktır.

Hukuki müeyyideler kendi içinde 3'e ayrılır.

a) *Medeni Hukuk müeyyideleri*

Medeni hukuk müeyyidesi veya dar anlamda hukuki müeyyide özel hukuka ilişkin kuralların ihlali halinde söz konusu olmaktadır. Medeni hukukta başlıca asli müeyyide tazminat olarak ortaya çıkar.

Tazminat kabilinden para cezaları Türk ve Fransız hukukuna özgü bir para cezası olup, Fransız hukukunda içtihatlar yoluyla kamu para cezasından farklı özelliklere sahip kılınmıştır. Türk hukukunda, Fransız hukukunun aksine, kanun yoluyla da mevzuata girmiş olan bu para cezası Türk ceza kanununun tecile ilişkin 92. maddesinde

ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki kanunun 2. maddesinde yer almaktadır[3].

Tazminat, zararın karşılanması ve giderilmesi için zarar görene verilmesi gereken şeyi veya miktarı ifade eder[3]. Gerçekten de hukukumuzda göre, gerek akitin ihlaline gerekse haksız fiil durumunda, tazminat ödenmesi gereği söz konusudur.

Bir zararın tazmini aynen yada nakden olmak üzere iki tarzda mümkün olur. Aynen tazmin, zararın vukuundan önceki malvarlığı hangi durumda ise, yine o durumun doğrudan doğruya kurulmasını hedef alır. Yanan bir otomobilin yerine aynı model yeni bir otomobilin teslimi, yıkılan bir duvarın eski hale gelecek surette örülmesi gibi... hep aynen tazmin şekilleridir. Nakden tazmin, mal varlığında Vukuu bulan İktisadi kıymet azalmasının parayla karşılanmasından ibarettir. Böylece malvarlığı, aynen tazminde hem muhteva hem de değer itibarıyla, nakden tazminde ise sadece değeri bakımından eski haline getirilmiş olur[3].

Bir kimsenin, hukuka aykırı bir fiil yüzünden çektiği, bedeni acılarla ruhi elem ve üzüntülerin hepsine birden "manevi zarar" denilir. Manevi tazminata gelince bu kişilik haklarına karşı yapılan tecavüzlerde uğranılan zararı karşılamak için tayin olunur[4]. Tazminat ödenmesi gereken manevi zararlar şunlardır.

a) Beden tamliğinin ihlalden doğan acı ve üzüntüler

b) ölüm dolayısıyla ölene yakından bağlı olan kişilerin duydukları acı ve üzüntüler

c) Genellikle haklarının ihlalden doğan acı ve üzüntüler[3].

b-İdari müeyyideler

İdarenin yetki alanına giren hususlarda bizzat kendisinin uyguladığı müeyyidelerdir. İdare, bu müeyyideleri yargı organına başvurmaksızın uygulamaktadır. Bu müeyyideler, belirli miktar paranın alınması olarak ortaya çıktığı zaman idari para cezası ismini alır.

c-Ceza müeyyideleri:

Ceza müeyyidesinin daha iyi anlaşılabilmesi için medeni hukuk müeyyideleri ile kısaca karşılaştırılmasında fayda vardır. Medeni müeyyideye ancak haksız fiilden zarar görenin talebi ile onun yararına hükmedilir; onun temel amacı yapılan ihlale ortaya çıkan durumun tamirine ve ya eski hale getirilmesine çalışılır. Oysa ceza müeyyidesi, kamu kuvvetinin müdahalesini gerekli kılar. Tazminat ve cezaların amaçları da farklıdır. Tazminatın asıl amacı zarar gören mağduru tatmindir. Ceza ise daha başka amaçlara yönelmiştir.

Genel olarak ceza müeyyidesine devleti ve sosyal düzeni korumak amacıyla başvurulur, buna karşılık tazminat kişisel zararları karşılamaya yönelmiştir.

Konuları bakımından cezalar, bedeni, hürriyeti bağlayıcı, hürriyeti kısıtlayıcı, haklar kısıtlayıcı, mal varlığını etkileyici, ve tezlil edici olarak ayrılmaktadır[4]. Cezalar, asli, fer'i ve mütemmim olarak üçe ayrılmaktadır. Kanun koyucunun suçun doğrudan doğruya karşılığı olarak koyduğu ceza asli cezadır. Para cezası kanunlarda genel olarak Asli ceza olarak yer almaktadır[4].

IV.PARA CEZASININ TANIMI

Kamu hukuku açısından para cezasının tanımı kısaca şöyle yapılabilir. "Para cezası suç teşkil etsin ve ya etmesin, bir hukuk normunu ihlal eden kişinin devlete veya kanunda yazılı başka bir yere, bir zararın tazmini amacı taşımaksızın ödemek zorunda olduğu belirli bir miktar paradır." denilmektedir[2].

İnsanların, uzun arayışları sonucu kabul ettikleri bir ceza türü olan para cezası, devletin kamu kudretini kullanarak insanların işlediği bazı fiilleri cezalandırmasıdır. Böyle olunca paranın miktarı ve ödenecek yeri de belirtilmektedir.

Para cezalarının insanlara ve topluma faydalı olup olmadığı hususunda doktrinde bulunan yazarlar tarafından tartışılmıştır.

a) Para cezasının yanında olan görüşler göre; Kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezaların sakıncalarını bertaraf etmesi, sonsuz olarak bölünebilmesi, etkili, düzeltici, ferdileşmeye müsait, devlet için ekonomik olması, adli hata halinde geri alınma olanağının mevcut olması sayılmıştır[2].

b) Para cezasının aleyhinde olan görüşler:

Cezaların şahsiliği ilkesine aykırı olması, eşit olmaması, etkisinden kolaylıkla kurtunulabilmesi, infazının güç olmasıdır[2].

Para cezaları, günümüzde para ödenmesine ilişkin ve mali nitelik taşıyan tek ceza olarak gözükmektedir. bütün diğer cezalar kişinin özgünlüğüne ve hayatına yönelmiş olmasına rağmen yalnız para cezası malvarlığını etkileyici bir özelliğe sahiptir[2].

Para cezasının suç işlemeye karşı caydırıcılık, insanlara mali yükümlülük getirmesi yanını dikkate alan Japon Devleti, son zamanlarda kısa süreli hürriyeti bağlayıcı suçlarda para cezasının tatbikine yönelme eğilimini arttırmıştır. Para cezası, Alman ceza hukukunda en fazla uygulanan müeyyidedir. Para cezasına hükmedilmesi ile güdülen amaç, diğer gayelerin yanı sıra, hürriyeti başlatıcı cezadan sakınmak olduğundan, para cezası kural olarak, hürriyeti başlatıcı cezanın yanı sıra değil, aksine tek başına hükmedilir[5].

Kısa süreli hürriyeti başlatıcı cezanın seçeneği olarak, para cezasının sahip bulunduğu büyük pratik ö-

nem dolayısıyla, para cezalarında yapılan reform, yeni hukukun önemli bir ağırlık noktasını teşkil etmektedir[5].

V-PROFESYONEL FUTBOL KULÜPLERİNİN KURULUŞU

Bakanlar Kurulunun 26.3.1985 tarih ve 85/9562 sayılı kararı ile onaylanan Gençlik ve Spor kulüpleri yönetmeliği resmi gazetenin 28.7.1985 tarih ve 18825 sayılı nüshasında yayınlanmıştır.

Bu yönetmeliğin birinci maddesi, "gençlik ve spor kulübü adını alan derneklerin" ikinci maddesi ise, "Bu yönetmelik, boş zamanları değerlendirme, spor veya her iki faaliyeti birlikte yürütmek amacıyla kurulan ve kulüp adını alan dernekleri kapsar" demek suretiyle spor kulüplerinin birer dernek olduğunu açıkça göstermektedir.

Dernekler, Türk hukukunda özel hukuka tabi tüzel kişiliği bulunan şahıslardır. Dernekler hususunda Anayasanın 33 maddesi izin almaksızın kurulacağını belirtir. "Herkes, Önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir" demek suretiyle Anayasal bir hak olan derneklerin kurulması ve işleyişi ve denetimi özel yasalarla sağlanmaktadır. Kanun koyucu, spor kulüplerinin kurulmasını derneklerin kuruluşuna tabi tutulmasını istemesi kanaatimize göre, spor kulüplerinin kolay şekilde kurularak sporun kitlelere yaygınlaşmasını istemiştir.

Gençlik ve Spor kulüpleri yönetmeliğinin 28. maddesi Profesyonel Futbol takımı kurulması ve hizmetlerinin yürütülmesine ait esasları belirtmiştir. Buna göre; a) Tescil taahhütleri ile faaliyetini üstlendikleri spor dallarının saha, tesis ve malzeme gibi spor ortamı unsurlarının varlığına ve bunların geliştirilmesine maddi imkan sağlamak için, durumlarının profesyonel Futbol yönetmeliği hükümlerine ve Genel Müdürlükçe tespit edilen özel şartlara uygun olduğunu belgelendiren spor kulüplerine, profesyonel futbol faaliyetlerinde bulunmak üzere profesyonel Futbol yönetmeliği esaslarına göre izin verilebilir.

Yönetmelik, Profesyonel Futbol yönetmeliği hükümlerine ve Genel müdürlükçe tespit edilen özel şartlara uygun bir takım şartların varlığını aramaktadır. Yönetmeliğin son cümlesinde izin verilebilir şöyle anlamak gerekir. Profesyonel futbol maçlarına katılacak spor kulüplerinin faaliyetlerini eksiksiz yerine getirmesi için Genel müdürlük, bir takım denetleme ve kontrol görevini yerine getirmelidir. Yapılan kontrol sonucunda şartları uyan spor kulüpleri gerekli izni almış olacaktır.

b) Spor kulübününün münhasıran profesyonel hizmetlerinin yürütülmesi işi için gerekli gelirleri temin amacıyla kulübe ait, Lokal, Lokanta, G. menkul ve tesislerin işletilmesi belirli bir ücret karşılığında veya gelirden belirli bir ücret karşılığında veya gelirden belirli bir

oranda kulübe pay verilmesi şartı ile yönetim kurulu teklifi ve Genel kurulun olumlu kararı ile mutabık kalınacak bir süre için bir müstecire veya T.T. Kanununa göre kurulan şirketlere yönetim kurulu tarafından verilebilir.

Profesyonel Futbol takımının faaliyeti, kulübün amatörlüğüne tesir etmez.

Sporda amatörlüğün esas olmasını dikkate alan kanun koyucu, Futbolda da amatörlüğü esas tutmuştur. Bunun sebebi, Profesyonel ligde mücadele eden kulübün başarılı olamayıp da alt gruplara düşmesi halinde, tüzel kişiliğinin son bulmaması, tekrar amatörlük işlemlerini ihtiyaç kalmadan spor müsabakalarını sürdürmesini sağlamaktır. ayrıca profesyonel olan kulübün amatör sporculara sahip çıkması onları yetişmesini istemiştir.

VI. PARA CEZASININ SEBEPLERİ

Futbolcular, kulübün amacına uygun davranma, kulübün amacına aykırı ve onun gerçekleşmesini güçleştirici, engelleyici davranışlardan kaçınmakla yükümlüdürler. Kulübün, varlığına ve amaçlarına aykırı söz ve davranışlarda bulunmak; kulüp içi davranış kurallarına, kulüp tüzük ve yönetmeliklerine aykırı hareket etmek, sporcunun kulübün düzenine uyma yükümlülüğü ile bağdaşmaz ve kulübe ve onun amacına bir sadakatsizlik teşkil eder. Bu gibi davranışlara karşı dernek tüzüğünde çeşitli müeyyideler öngörülmesi ve gerekirse sporcu ile olan sözleşmeyi tek taraflı olarak fesh etmesi dahi mümkündür.

Para cezaları, her şeyden önce, Futbolcuların disiplinsiz ve centilmenliğe aykırı davranışlarının sonucu verilmektedir. Spor kulüpleri cezaları, bireysel ve takım halindeki disiplinsiz davranışları cezalandırmaktadır.

Bireysel Davranışlar

a) Takım arkadaşlarına ve teknik heyete karşı saygısız davranabilir

b) Yöneticilere veya kulübün manevi şahsiyetini küçük düşürücü davranışa girebilir

c) Basın yayım organlarına karşı centilmenliğe bağdaşmayacak davranış içerisine girebilir.

d) Oyun içinde, rakip oyuncu, hakem ve diğer şahıslara karşı sert davranış ya da kaba, çirkin söz sarf etmesi sonucu kırmızı kart görmesi veya profesyonel Futbol Disiplin Kurulu tarafından belirli süreli cezalara çarptırılabilir.

e) Kendine karşı sorumluluğu yerine getirmeyebilir. Kulüp tarafından uygun görülen çalışma programlarına katılamaz. serbest zamanlarda performansını düşürecek özel hayatına dikkat etmeyebilir. örneğin; gece hayatı gibi şeyler, Doping vs..

f) Takım olarak başarısız sonuçlar alındığı zaman bütün sporculara para cezası verilmektedir.

VII-PARA CEZASININ HUKUKİ NİTELİĞİ

Spor, Türkiye'deki gibi devlet yönetiminin bir parçası olarak örgütlendiğinde, devletin tüm eylem ve işlemlerini denetleyen yargı erkinin ve genel idare hukuku kurallarının yetki alanına girerken; piyasa mekanizmasının içinde yer tuttuğu Amerika'da "ticaret ve şirketler hukuku", gönüllü kuruluşlarca yaptırıldığı yerlerde "dernekler hukuku" genel hükümlerine bağlanmaktadır[6].

Sporla devlet yönetimiyle "gönüllü birlik" türü örgütlenmeyi birbirinden ayırmak için uygulanabilecek en sağlıklı, doğrudan hukuka dayalı en geçerli örgüt, kamu-özel hukuk tüzel kişileri ayırımıdır. Gerçekten de "gönüllü spor birlikleri" modelinin doğduğu, İngiltere'ye baktığımızda Sporun özel Hukuk tüzel kişileri aracılığıyla örgütlendiğini, sporu devletin yönettiği sosyalist ülkelerde aynı işi kamu hukuku tüzel kişileri eliyle yapıldığını, Türkiye gibi iki ayrı yasayla sporunu örgütleyen ülkelerde de özel hukuk tüzel kişileriyle (Ör: 1630 sayılı dernekler kanununa göre kurulu kulüpler) kamu tüzel kişilerinin (ör 3530 Sayılı Beden terbiyesine dayalı, "Beden terbiyesi Genel Müdürlüğü", Ve "Spor Federasyonları") birlikte var olduğunu görüyoruz. İşte, hem spor yönetiminin iki ana modeli, hem iki modelde birden yer alan "ortak" organlar, yani tabanda bireylere spor yaptıran kulüplerle ulusal tavanda kendi spor dalının tek yönetsel - teknik sorumlusu olan Federasyonlar, bir sistemden ötekine, bu temel "yasal" noktada ayrılmaktadır[6].

Kurthan Fişek'e göre "amatör" sporun yurttaşlar hukukuna (medeni hukuk) göre kurulmuş dernekler, "profesyonel" sporun da Ticaret hukukuna göre çalışan ticaret ortaklıkları (şirket) eliyle yönetildiği sonucuna varılmıştır[6]. Bu görüşe katılmakta isabet vardır. Zira, Profesyonel kulüpler gönüllü kuruluş olan dernekler statüsünde olsa bile büyük bir ekonomik olgu olduğu inkar edilemez. Futbol kulüplerinin yıllık bütçeleri trilyonlarla ifade edilmekte, çok büyük miktarlarda transfer ücretleri söz konusu olmakta, bunu ise dernekler kanunu ile denetlemek, kanun boşluğu doğurabileceği zannındayız.

Tüzel kişiler, esas sözleşmede yazılı bulunan eylem ve işlemleri gerçekleştirebilir, bu onların hak ehliyetini gösterir. Medeni kanun tüzel kişilerin ehliyeti konusundaki temel yaklaşımı gerçek kişilerle tüzel kişilerin eşitliğini esas alır. m.k -46. maddesi tüzel kişiler bakımından hak ehliyetini en geniş kapsamı ile benimsemiştir. Tüzel kişiler yaş, cins, hısımlık gibi yaratılış gereği sadece insanlara özgü olan haklar dışındaki tüm haklar edilebilirler. Bu suretle, medeni kanunda tüzel kişilerin aynen

gerçek kişiler gibi tam olarak hak ehliyetine sahip oldukları benimsenmiştir[7].

Para cezası, özel hukuk tüzel kişiliğine sahip, bütün teşekküllerde, dernek üyelerine ve şirket hissedarlarına yönelik, uygulandığına şahit olamıyoruz. Futbol kulüpleri, dernek statüsüne sahip olmasına rağmen, uygulamada Futbolcularına astronomik rakamlarda cezalar verilmektedir. Cezanın verilebilmesi için yetkiye dair, Gençlik ve Spor kulüpleri yönetmeliğinde bir hüküm bulmak imkansızdır.

Bu açıklamalarımızdan da anlaşıldığı gibi, Futbol kulüp yönetim kurulu "dernek tüzüğünde gösterilen, hak ehliyetinin kapsamı içine giren konularda ancak hareket edebilecek, bunun dışındaki aldıkları kararlar yoklukla malul olacaktır.

Spor kulüpleri yetkileri olmayan ancak uygulamada çok sık rastlanan bu kararları, yönetim kurulunun bazı kararları, hukuk düzeni açısından himaye görmesi imkansızdır. Futbolcular kulübün amacına uygun davranma, kulüp tüzüğünde belirtilen hukuka aykırı olmayan emirlere uyma ve kulüp düzeni ihlale kalkışan davranışlarda bulunamazlar ancak tartışılması gereken konu, kulüp yönetim kurulunun aldığı hangi kararlar hukuka uygun ve sporcu hangi karara uyacak, kulüp yönetim kurulu hangi konulara yetkili olacak ve sporcuların hangi davranışları cezalandırılacaktır. Bununla ilgili makul bir kriterin geliştirilmesi gerekir. Her halükarda demokratik toplum düzeninin kabul ettiği, insan onuru ile bağdaşan, insan hak ve hürriyetlerini koruyup geliştiren bir yaklaşım olmalıdır.

Sporcu ile kulüp arasında çıkacak ihtilaflarda hangi hukuk kuralları tatbik edilecektir?

Futbol kulüpleri, Futbol sezonu açıldığında prim ve cezalara yönelik, yönetim kurulunun aldığı karar duyururlar. Bu genellikle primlerin duyurulması şeklinde olmaktadır. Sezon içinde de Futbolcunun disiplinsiz davranışı söz konusu olduğu takdirde alınan bir kararla belirli miktar ceza hükmedilir. Cezanın tahsili sporcuların transfer, prim alacaklarında mahsup yada bu mümkün olmazsa belirli süre içinde Kulüp veznesine yatırılması istenir. Kulüp ile Futbolcular arasında ihtilaf vukuu bulunduğu zaman özel hukuk kurallarının uygulanması gerekecektir. Gerek kulüpler (dernek olması) ve gerekse Futbolcular özel hukuk sùjeleri olması bunun doğrular. Aynı şekilde UEFA'ya göre, "Profesyonel Futbol, diğer herhangi bir özel faaliyet gibi, Özel hukuk tüzel kişisi olan kulüplerin, Özel hukuk hizmet akdiyle bağlı Futbolcular, teknik direktörler, antrenörler vb ile gerçekleştirdiği profesyonel bir işidir[8] demek suretiyle görüşümüzü desteklemiştir.

Kurucuları bakımından profesyonel Futbol kulüpleri, kamu tüzel kişileri şirketler, dernekler, üniversiteler gibi çok sayıda teşekkül tarafından kurulmuş olsa

bile. Futbol kulübü dernek tüzel kişiliği gibi ayrı bir tüzel kişiliği olduğundan özel hukukun uygulanmasında şüphe yoktur.

Kulüpler özel hukuk tüzel kişileri oldukları için verdikleri para cezası da medeni para cezası özelliği taşımaktadır. Medeni para cezasının gerçek para cezası olup olmadığı hususu tartışılmıştır. Fransız doktrininde Roux tarafından ileri sürülen görüşe göre, usul ve hukuki muamelelerdeki düzensizlikler için öngörülen para cezaları medeni para cezası olmakta, kanun hükmünün öngördüğü ve onun tespit ettiği sınırlar içinde ve yalnız suç failine karşı hükmedildiği için diğer para cezalarından farklı değil denilmiştir. Buna karşılık, kamu para cezası ile tazminat arasında bir yerde bulunduğu tazminat kabilinden para cezaları gibi devlete verilen bir zararın tazmini amacı güttüğün de belirtilmiştir. Medeni para cezalarının usulü hükümlerinin ihlali halinde uygulanan ve fakat cürüm, cünha ve kabahat teşkil etmeyen ihlallerin müeyyidesini teşkil ettiği de ileri sürülmektedir. Ayrıca Doktrinde medeni para cezalarının ceza olmadığını ileri sürenlerden bir kısmı da bu cezalar yer aldığı hükümlere ve ona hükmeden yargı organının nevine bakarak bir sonuca varırlar.

Futbol kulüplerinin uyguladığı para cezaları, disiplin cezalarına çok benzemektedir. Disiplin cezalarında, bir örgütün çıkarları korumak amacıyla hareket edilmektedir. Disiplin müeyyidesi hiyerarşik şeflere ait kudret olup, genel olarak kendisine tabi olanların görevlerini ifa sırasındaki kusurlu hareketlerin karşılığını teşkil eder[2]. Danıştay'ın yerleşmiş içtihadına göre, disiplin kurallarının kararları yargı kararı niteliğindedir[9]. Gerçekten de kulüplerinin para cezaları işleyiş açısından aynıdır. Kulüpler Futbolcuların sözleşme ile bağlı kaldıkları dönemde, kulübün menfaatlerini korumak amacıyla bazı davranışları cezalandırmaktadırlar.

Kulüp yönetim kurulu aldığı bir kararla, Futbolcu aleyhine belirli miktar para cezasına hükmetmektedir. Bu karara karşı futbolcular, Takıma giremem endişesiyle çok kere saygılı davranır ve tespit edilen rakamı öderler. para cezası karar verildiği anda hüküm niteliği almakta ve derhal tahsili yoluna gidilmektedir.

Futbolcuların para cezası kararına karşı takip edebilecekleri bir usul var mıdır?

Futbol kulüpleri dernek statüsünde olduğu için, Futbolcular yargı yoluna gitmeden önce, tüm dernek içi hukuk yollarına başvurma yükümlülüğüne tabi olacaktır.

Para cezasına çaptırılan Futbolcu, mahkemeye müracaat edebilmek için önce tüm dernek içi başvuru yollarını tüketmiş olmalıdır. Para cezası vermeye kulüp yönetim kurulu yetkili olduğu için bunların kararına karşı üst organ olan Genel Kurula, kararın iptali ya da değiştirilmesi yönünde müracaat olacaktır. Genel Kurul, yönetim

kuruluna paralel karar verdiği takdirde, Hukuka aykırılık gerekçesi ile yargı yoluna gidilebilecektir.

Hukuka aykırılık, konumumuza göre, "kanuna Muhalefettir" hukuki bir kaidenin tatbik edilmemesi yahut yanlış tatbik edilmesi, kanuna muhalefettir (CMUK 307/2).

Futbolculara para cezası verilebilmesi için Para cezasını gerektirecek davranışlar ve bu davranışlara uygulanacak para cezaları önceden belirtilmelidir. Bir Futbolcuya para cezası uygulanabilmesi için hem para cezasını gerektirecek suçların hem de para cezalarının hukuki bir dayanağı bulunması gerekir.

Usul olarak Futbol yönetim kurulu, karar vermeden önce Futbolcudan savunma istemelidir. Futbolcuların savunma yapabilmesi için soruşturmayı yapanın veya yetkili disiplin kurulunun sporcuya 7 günden az olmamak üzere bir süre tanınmalıdır. Belli süre içinde savunmasını yapmayan Sporcu savunma hakkından vaz geçmiş sayılmalıdır.

FİFA Statüsünün uyuşmazlıklara ilişkin 48. maddesi yargı yolu açısından yetkili organın Tahkim müessesesi olduğu belirtilmiştir. Bu karara uygun olarak ülkemizde Tahkim kurulu mevcuttur.

Madde 48. "Milli Federasyonlar, kulüpler veya kulüp üyeleri FIFA ile veya diğer Federasyonlar kulüpler veya kulüp üyeleri ile olan uyuşmazlıklarını adli mahkemeye intikal ettiremezler. Bu tür uyuşmazlıkların müşterek muvafakat ile tayin edilen "tahkim kurullarına havale edilmesi gerekir" hükmü bulunmaktadır.

Türkiye Futbol Federasyonunun kuruluş ve görevleri hakkındaki kanunun 14. maddesi "federasyon ve kulüpler veya kulüplerle oyuncular veya iki kulüp arasında çıkacak ihtilaflar ile ceza kurulu kararlarının, ilgililerin itiraz üzerine "Tahkim kurulu" tarafından incelenerek kesin karara bağlanacağı belirtilmiştir.

VIII-SONUÇ

Futbol kulüplerinin verdikleri para cezaları hukuka uygun olmadığı kanaatindeyiz

Gönüllü kuruluş olan spor kulüpleri, özel hukukun tanıdığı sınırlar içinde hareket etme zorunluluğu vardır.

Futbol kulübü yöneticileri, objektif olarak hukukun kendilerine verdiği yetki sınırları içinde hareket edecek ve ancak Futbolcuların haksız fiillerini cezalandırmalıdır. bunun dışında yapılan bütün eylem ve işlemler hukuk düzenince korunmayacaktır.

Futbolculara uygulanan para cezası kararına karşı sporcular her zaman yargı yoluna gidebilmelidir. Futbol kulüplerinin verdikleri para cezası kararı anında kesinleşmemeli ve makul ölçülerde yargı denetimi sağlanma-

ıdır. Bu olmazsa, kulüpler mahkemelerin yerini almış ve hukuk düzeni ihlal edilmiş olacaktır.

KAYNAKÇA:

- [1]- Ömer Dinçer, Örgüt Geliştirme Teori, Uygulama ve Teknikler, İz Yayıncılık İst 1994, s.V.
- [2]- Süheyl Donay, Para Cezaları, Kervan Yayınları İST. 1972. s.525.
- [3]- Sulhi Tekinay, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Filiz Kitabevi, İST. 1988, s.782.
- [4]- Sulhi Dönmezer, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Cilt II. 9 Bası Beta Basım Dağıtım Nisan 1986 İST., s.630.
- [5]- Hans-Heinrich Jescheck, Alman Federal Cumhuriyeti Ceza Hukuna Giriş, Beta Basım Yayın A.Ş, İST. 1989, s.53.
- [6]- Kurthan Fişek, Spor Yönetimi, A.Ü. S.B.F Yayınları No:445, SBF Basın ve Yayın Y.O Basımevi 1980, s.94.
- [7]- Teoman Akünal, Tüzel Kişiler, Filiz kitapevi, İST 1988, s.36.
- [8] İlhan Özay, "Futbolda Özelleştirme," İBİD Sayı:5, 1985 İST., s.32.
- [9]- Şeref Gözübüyük, Yönetim Hukuku, Turhan kitapevi, Ank. 1994 S 186.